

Botházi Renáta, Ozsváth Anita-Anikó, Lukács Ignác, Krecsák Katalin, Dégi L. Csaba

„Opcionálisan kötelező” drogprevenció az iskolában –a fesztiválózó fiatalok szerfogyasztási szokásainak tükrében

Cikkünk célja, hogy betekintést nyújtsunk az Independence Zone drog-, alkohol-, nikotin és HIV prevenció munkája révén - amely többek között az erdélyi fesztiválózó fiatalok körében tevékenykedik - a fiatalok szerfogyasztási szokásaiba, azaz a céllal, hogy az iskoláknak és ez által a pedagógusoknak olyan információkkal szolgáljunk, amelyek tükrében átértékelhetik saját munkájukat, melyet a fiatalok egészségmegőrzése és személyiségfejlődése érdekében tesznek. Ennek érdekében a három helyszín – Félisziget Fesztivál, Kolozsvári Magyar Napok, JiERD Tábor – kérdőíves felmérésének eredményeit mutatjuk be, amely bepillantást enged a fiatalok nikotin-, alkohol- és drogfogyasztási szokásaiba, valamint ezzel szorosan összefüggő lelki állapotába. Ez mellett kitérünk az iskola drogprevenációs és mentálhigiénés funkciójára, amelyek teljesítésével elősegíthetik a fiatalok egészségmagatartásának kialakulását. Cikkünk magába foglal még néhány olyan alternatívát is, amely által a pedagógusok megakadályozhatják a fiatalok drogfogyasztását.

Habár az alkoholfogyasztás hazánkban egyre inkább társadalmilag elfogadott tény, viszont az, hogy a fesztiválózó fiatalok közel 80%-a - kiknek átlagéletkora 22 körüli - rendszeresen fogyaszt alkoholt, és közel 16%-a pedig drogot is, sőt mi több a fesztiválózó fele dohányzik is, talán egy kicsit sokkoló lehet első olvasásra.

Ilyen és ehhez hasonló eredményeket vélt felfedezni az Independence Zone csapata az erdélyi fesztiválózó körében. A 2012-es évi Félisziget fesztiválról – immáron kilencedik alkalommal - nem hiányozhatott az előző évekhez hasonlóan az Independence Zone csapata nikotin-, alkohol-, drog és HIV-prevenációs munkájával. A csapatban együttműködő szervezetek az idei évben a Babes-Bolyai Tudományegyetem Szociológia és Szociális Munkás Képző Kar, Szociális

Munka Szak, a *szatmári Caritas Szervezet Drogprevenációs Irodája*, a *kolozsvári Görög Katolikus Caritas Szervezet*, a *Pro Karma Egyesület*, az *Országos Drogellenes Ügynökség marosvásárhelyi Drogmegelőző, Felmérő és Tanácsadó Irodája*, a *Szigeti Magyar Ifjúsági Szervezet*, és nem utolsó sorban a *Nordica Egyesület*. Az Independence Zone prevenció munkájával egyfajta népszerűsége tette szert, hiszen további két fesztiválra is meghívást kaptunk a 2012-es „fesztivál-szezonban”, név szerint a fiERD táborba és a Kolozsvári Magyar Napokra. Ez arra enged következtetni, hogy prevenció munkánkat értékelik és hasznosnak látják a fesztiválok szervezői, és ők is észlelik a tény, mi szerint a fesztiválok a drogprevenáció is részét kell, hogy képezze.

Elsődleges célunknak tekintjük, hogy aktuális információkat nyújtsunk a meglévő prevenció és terápiás szolgáltatásokról, amelyekhez szükség esetén fordulhatnak a drogfogyasztók. Az Independence Zone nem szándékozik szabályozni a szerhasználók drogfogyasztási szokásait, hanem a potenciális érintetteknek egyénre szabott alternatívanyújtást és tájékoztatást szolgáltat a kockázati tényezőkről.

TEVÉKENYSÉGEINK

Az előző évekhez hasonlóan kérdőíves felmérést is végeztünk a fesztiválok, amelynek kettős célja volt. Egyrészt a sátor- és terepmunka során alkalmazott önreflexió kérdőívek, tesztek, amelyek kitöltése alapján nyújtottunk személyre szabott tanácsadást, amennyiben a kitöltő óhajtotta azt. 2012-ben a fesztiváló fiatalok 16,1%-a igényelte ezt a szolgáltatást ami 157 résztvevőt jelent. Helyszínekre lebontva a legtöbben a fiERD táborban kerestek meg 33,7% (59 fő), a Kolozsvári Magyar Napok alkalmával 28,8% (30 fő) kért tanácsot, míg a Fél-sziget Fesztiválon 9,7% (68 fő). Másrészt pedig felmérést készítettünk az önként és anonim módon kitöltött kérdőívekből, melynek eredményeképpen megtudtuk, hogy a fesztiváló hogyan viszonyulnak a nikotinhoz, alkoholhoz és a drogokhoz, valamint az ezekkel összefüggő depressziós tünetegyütteshez. Az Independence Zone sátor természetesen próbált segíteni és tanácsot adni mindazon fiatalok számára, akik ezt a szolgáltatást igényelték a fesztiválok ideje

alatt vagy után. A tanácsadás mellett drog prevenciós kvíz játékban is kipróbálhatták tudásukat a fesztiválozók. Megtudhatták, hogy mit és mennyit tudnak a drogok szervezetben kifejtett hatásairól és következményeiről. A kvízzjáték az idei Fél-sziget fesztiválon igen nagy népszerűségnek örvendett, hiszen a legtöbben, akik ellátogattak az Independence Zone sátrához egyben felmérték a drogokkal kapcsolatos tájékozottságukat. Ezen kívül állandó szolgáltatásaink voltak még az „Élő könyvtár és böngésző”, „Kérdéss-felelek”, a „A drogok változó arca”, „Border-feeling”, a „Free future motto”, „A jövő karkötője”, „Independence Túra”, és „Tanácsadás 2020-ra”. Programjainkról további részleteket talál park.felsziget.ro honlapon.

SZEMÉLYES TAPASZTALATAINK

A fiatalok eleve nyitottak, fogékonyak, kíváncsiak, akikkel beszélgetni, foglalkozni lehet. Mindezeket megtapasztaltuk úgy a terep munka, mint a tanácsadások során. Meglepő és egyben jó élmény volt felfedezni, hogy szívesen beszélgetnek problémáikról, mindazokról a dolgokról, amikkel küszködnek legyen az párkapcsolati, vagy jövőjükkel kapcsolatos kérdések. A beszélgetések során a jövőképpel kapcsolatos terveket és a drogfogyasztást hoztuk összefüggésbe. Szembesíteni szerettük volna őket a tetteik súlyával, vagyis a jelenlegi szerfogyasztás folytatásának következményeivel és hatásaival a jövőjükre nézve. Sokan közülük érzik és tudják egészségromboló magatartásuk súlyát és következményét valamint elfogadják visszajelzéseinket. Mások kevésbé, tagadván a problémát. Ilyenkor nem volt könnyű az ellenkezőjéről beszélni velük, ez nem is csoda, hiszen elvégre a tagadás egyfajta védekezést nyújtott számukra. Mindazonáltal sokuk számára fontos volt a beszélgetés, legyen az szembesítés a fogyasztási szokásaikat illetően vagy egy egyszerű bizalmas beszélgetés, amelyben elmondhatták a drogfogyasztáshoz társuló problémáikat vagy más személyes gondjaikat.

AZ ISKOLA SZOCIALIZÁCIÓS FUNKCIÓI

A szocializáció folyamatának keretében és eredményeképpen a biológiai lényként megszületett ember szociális lényé alakul. Olyan lényé, aki beilleszkedik egy szociális térbe, ahol tisztába van és képes a szociális környezet elvárásainak, normáinak és törvényeinek megfelelni. Az elsődleges szocializáció kulcshelyszíne a család, ahol az alapvető funkciók elsajátítása történik, és minden későbbi szocializáció alapja is egyben. Ezek közé tartoznak a kognitív, verbális, illetve szociális készségek, valamint kulturális és erkölcsi szabályszerűségek átadása a gyerekeknek. Az utóbbi évtizedek gazdasági, politikai, társadalmi változásai nyomán a családok életvitele és nevelésben betöltött szerepe átalakult. Ráadásul több a munkanélküli szülő, az elszegényedett család; gyakori a családon belüli lelki, fizikai erőszak, a gyermek elhanyagolása. Ennek nyomán megnőtt az iskola és ebből kifolyólag a tanárok felelőssége is a nevelésben. A másodlagos szocializáció kiemelt színtere az iskola, amely a társadalmi szerepekkel kapcsolatos. Az iskola szocializációs funkciói nem merülnek ki ebben, hiszen számos más funkciót is ellát, amilyen pl.: az egyén szociomorális fejlesztése, a szociális életképesség megalapozása, az integráció és inklúzió, a reintegráció és reszocializáció és a természetesen a témánkba vágó preventív tevékenysége. A felsorolt funkciók remekül jelzik, hogy mennyire nem maradhat meg az iskola a hagyományosnak mondható ismeretközlő, oktatás centrikus iskolamodell szerepében. Az iskolák feladatkörének kibővülése megkívánja, a pedagógusokon kívül a speciális teendők ellátására szakosodott szakemberek meglétét. A különböző szakemberek lehetnek pszichológusok, gyógypedagógusok, iskolai szociális munkások, szabadidő-szervezők valamint nevelési és oktatási asszisztensek (Bábosik, 2009). Íme, néhány olyan probléma, amelyekkel a tanulók küzdenek, és esetlegesen szociálpedagógiai segítséget igényelnének: iskolafóbia, iskolakerülés; az iskola diszfunkcionális működésével összefüggő sérültség; biológiai ellátatlanság (éhezés, higiénés problémák stb.); magatartási problémák; elhanyagoltság; bántalmazások, túlterheltség; szabadidőgondok, meg nem érdemelt eltartások; tanulási nehézségek; nemzetiségi-, etnika-, vallási és szexuális kisebbséghez való tartozás; stressz hatások; alkohol, drog, dohányzás; változások

okozta problémák (pl. válás); tinédzserkori terhesség, szexuális kihatás, nevelőintézményi gondozás; bűnözés (Tölgyesi, 2009). Ezek a problémák remélhetőleg rámutatnak a rátermett szakemberek szükségességére az iskola kereteiben.

Az egészségkárosító magatartásformák a pedagógusok számára feltűnő jelenségnek számítanak. Ezek közül a tanárok leginkább a dohányzással találkoznak az iskolában. Az elsődleges prevenció első sorban azokat célozza meg, akik még nem dohányoznak. Ezeket a programokat már általános iskolában érdemes elkezdni, az által, hogy eloszlatjuk a gyermekekben azt az „irreális optimizmust”, amely lekicsinyíti a dohányzás káros hatásait. Fel kell hívni a gyerekek figyelmét arra, hogy ez komoly függőséget eredményezhet, és tudatosítani kell azt a tényt miszerint Magyarországon naponta közel 80 ember hal meg kiknek halála összefüggésbe hozható a dohányzással (idézi Matóné, 2009 – Tóth-Damján, 2004).

A dohányzáshoz hasonlóan kamaszkorban kezdődik el az alkoholfogyasztási szokások kialakulása is. Az alkohol sok esetben a szülőktől való függetlenedés, a növekvő autonómia jelképe, valamint megkönnyíti a kamasz beilleszkedési problémáit is (Matóné, 2009). Pikó (2006) (idézi Matóné, 2009) megállapította, hogy a gyenge tanulók és az alsó és középosztályba tartozó tanulók jóval nagyobb gyakorisággal fogyasztanak alkoholt, mint a jó tanulók valamint a magasabb társadalmi rétegbe tartozók. De ami leginkább befolyásolja az alkoholfogyasztást az a legjobb barát, illetve a baráti kör, a kortárs csoport alkoholfogyasztási szokásai. A büntetés (igazgatói figyelmeztetés, magaviselet levonása) és a megalázás (tanulók táskáinak átnézése osztálykirándulás előtt, iskolaközösség elé való kiállítás) nem tekinthetők megoldásnak.

A középiskolás korosztály van kitéve a legnagyobb veszélynek, ami a különféle kábítószer kipróbálását illeti. A baráti társaság és a kortárs kapcsolatok jelentős szerepet játszanak a kamasz életében és az első szerhez való hozzájutásban és kipróbálásban (Matóné, 2009).

KÉRDŐÍVEK KIÉRTÉKELÉSE

A kérdőívek kiöltése három helyszínen történt: A *Kolozsvári Magyar Napokon* (<http://www.magyarnapok.ro/>), a Bözödi-tó partján megrendezett *fiERD táborban* (Fiatalok Erdélyért; <http://tabor.fierd.ro/>), illetve a Marosvásárhelyen, a *Félsziget Fesztiválon* (<http://felsziget.ro/>). Fontos megjegyeznünk, hogy a három rendezvényt teljesen más célcsoportok és korosztályok látogatták. A 988 kérdőív közül 703-at a Félszigeten-, 176-ot a fiERD táborban-, 109-et pedig a Kolozsvári Magyar Napokon vettünk fel. Nemüket tekintve a megkérdezettek 61%-a férfi, 39%-a pedig nő volt. A minimális életkor 13 év, a maximális 56 év, az átlag életkor pedig 22 év volt. Többségük tinédzser és fiatal felnőtt, de ugyanakkor jelen volt úgy a nagyon fiatal generáció a fiERD táborban, mint az idősebb generáció is a Kolozsvári Magyar Napokon esetében. Az ország minden részéről érkeztek az általunk vizsgált három helyszínre, viszont többségük Maros megyéből (29%), Hargita megyéből (18%), Kovászna megyéből (11%), Kolozs megyéből (10%), érkezett, sőt Magyarországról, Németországból és Hollandiából is.

A helyszínek között viszont jelentős eltéréseket tapasztaltunk. Míg a Félszigeten és a fiERD táborban a férfi résztvevők voltak többségben (65,4 illetve 54,9%-ban) addig a Kolozsvári Magyar Napokon a női nem dominált (60,2%). A megkérdezettek több mint fele nem él párkapcsolatban, a fiERD táborban ez az adat magasabb (64,9%) mint a másik két rendezvényen, ami valószínűleg az alacsonyabb átlagéletkorról magyarázható. A lakhatási feltételeket tekintve a többségük a szüleikkel él egy lakásban (59,3%) ezt követi a többen egy bérelt lakásban (11,9%) míg bérelt szobában 6,9%-uk lakik. Az anyagi támogatást a megkérdezettek 28,6% teljes mértékben a családjától kapja, 28,5%-a a családjától és kismértékben saját jövedelemből szerzi be, míg 24,7%-a teljes mértékben saját jövedelemből kapja.

A következőkben a résztvevők dohányzás, alkohol illetve tiltott drogok használatára szeretnénk kitérni. Ezeket az eredményeket azért tartjuk fontosnak évről évre közölni, hogy a pedagógusoknak és más szakembereknek, akik fiatalokkal foglalkoznak, rálátásuk legyen a mai generáció szerfogyasztási

szokásaira. Valamint, hogy miképpen viszonyulnak az egészségüket károsan befolyásoló szenvedélyekhez, továbbá arra, hogy milyen a lelki életük, lelki egészségük.

Arra a kérdésre, hogy a résztvevők családjában volt-e valakinek gondja az alábbi szerekkel, a következő eredményeket kaptuk: az összes megkérdezett 22,2%-a válaszolta azt, hogy a családban volt gond az alkohollal, 5,9%-a, hogy a gyógyszerekkel, míg csupán 1,3%-a, hogy a tiltott drogokkal lett volna gond a családban.

DOHÁNYZÁS

A dohányzási szokásokat a *Fagerström Nikotin Dependencia Teszt* segítségével mértük fel. A megkérdezettek közül minden második feszítválozó dohányzik, ami a válaszadók 52,3%-át teszi ki. A dohányzók 13,5%-a enyhe függőséggel, 9,4%-a közepes függőséggel, míg 4,1%-a erős függőséggel küzd. A helyszín és a dohányzás között szignifikáns összefüggést találtunk. A megkérdezettek közül a Féliszigeten 54,3%, a fiERD táborban 53,2% vallotta azt, hogy dohányzik, míg a Kolozsvári Magyar Napokon 38% válaszolta ugyanezt. A fenti adat azért rémisztő, mert az első két helyszínen a résztvevők átlagéletkora jelentősen alacsonyabb volt.

ALKOHOL

Az alkoholfogyasztást a *Cage Alkohol Teszt* alapján vizsgáltuk meg. Az alkoholfogyasztás tekintetében a megkérdezettek közel 83%-a fogyaszt alkoholt, ami 10 fiatalból 8-at jelent. Szignifikáns összefüggés van a helyszín és az alkoholfogyasztás között is. A legtöbben a fiERD táborban mondták azt, hogy fogyasztanak alkoholt. Itt 10 fiatal közül 9 igennel válaszolt (89,7%). Ezt követi a Félisziget Fesztivál 82%-al, illetve a Kolozsvári Magyar Napok 76,9%-al. A Cage alkoholteszt alapján megállapítható, hogy az alkoholt fogyasztók 31,1% klinikailag jelentős függőségben szenved. A helyszín és az alkoholfüggőség tekintetében a fiERD táborba látogató fiatalok 47,5% (10-ből 5 fiatal), a Féliszigeten 28,2% (10-

ből 3), a Kolozsvári Magyar Napokon 20,7% (10-ből 2) szenved klinikailag jelentős függőségben. Ami aggasztó, hogy a legfiatalabb kategória tekintetében a legnagyobb a függőségi mutató.

Drogfogyasztás

A fesztiválózóknak drogfogyasztását a *CAGE-AID drog teszt* segítségével vizsgáltuk. Drogfogyasztás tekintetében a válaszadók 16,5% válaszolta azt, hogy fogyaszt illegális drogot. A legtöbben a Fél-sziget Fesztiválon válaszoltak igennel. Itt a válaszadók 19,7%-a fogyaszt drogot, ami árnyalatnyilag alacsonyabb fogyasztást mutat a 2011-es adatokhoz képest. A fiERD táborban 12,9%, míg a Kolozsvári Magyar Napokon megkérdezettek közül 1,9% válaszolt igennel. Az illegális drogot fogyasztó fiatalok 21,3%-a sorolható a klinikailag jelentős függők közé.

DEPRESSZIÓ

A depressziós tünetegyüttest a 9 tételes Beck Depresszió Skálával (BDI) mértük fel. A válaszadók 19,7%-a enyhe depressziós tünetekkel küszködik, 4,6%-a közepes, míg 2,7%-a súlyos depressziós tüneteket mutat.

A NEVELÉS, MINT MEGELŐZÉSI LEHETŐSÉG

A kérdőívek kiértékelése alapján megfigyelhettük, hogy a fiERD tábor esetén a legnagyobb az alkoholos érintettség, vagyis a tizenévesek körében. Ez részben aggasztó lehet, hiszen az alkoholfogyasztás káros a fejlődő szervezetükre, valamint rizikó faktor is lehet a függőség kialakulásában. “A szenvedélybetegség az általános sebezhetőség talaján alakul ki, amely látszattmegoldás menekülés a valóságos nehézségek elől. A szerfüggő egyidejűleg menekülő és áldozat is.” (Albert 2003, 15. old.) Menekülő, aki így próbálja megoldani problémáit és áldozat, mert a függősége irányítja, nem pedig ő a függőségét.

Elsődlegesen arra szeretnénk összpontosítani, hogy melyek azok a tényezők, szükségletek, amelyek a nevelés során megelőzhetik vagy akár

elősegíthetik a korai drogfüggőség kialakulását. A gyermeknek szüksége van életkorának megfelelő, pontosan meghatározott korlátokra. Meg kell tanulniuk ellenállni bizonyos kísértéseket, ajánlatoknak. Ennek érdekében pedig erős referencia személyek jelenlétére van szükségük, akik még nyomás hatására sem hajlandók megváltoztatni bizonyos nevelési alapelveket. Ezek a személyek megteremthetik a gyerek, fiatal számára az érés előfeltételeit (Rieth, 2001). Az erős referencia személy lehet egy szülő, nagyszülő, tanár vagy egy szakember, aki gondoskodik a gyerek jóllétéről, ami magába foglalja úgy az anyagi, mint az érzelmi szükségleteinek a kielégítését és biztosítását. A fiataloknak fontos megbizonyosodniuk szüleik szeretetéről, a szoros kapcsolatról, a feltétel nélküli elfogadásról és törődésről (Cambell, 2002). Tudomásukra kell hozni, hogy viselkedésüktől függetlenül örülnek, hogy az ők szülei lehetnek. Ez jelenti ugyanis a feltétel nélküli szeretetet, amely feltétel nélküli elfogadást jelent. A tizenéveseknek szükségük van arra a bizonyosságra, hogy akkor is elfogadjuk őket, ha nem vagyunk megelégedve a viselkedésükkel és ezt tudomásukra hozzuk (Chapman, 2009). Nem könnyű szülőknak, tanároknak, felnőtt embereknek lenni, főként a mai társadalomban, ahol lényeges változás figyelhető meg az értékek, szabályok tekintetében.

Iskolás korban a magatartás kialakulására a legnagyobb hatást a kortárs csoport gyakorolja. A drogozásra való csábítás is leginkább a kortárs csoport felől jön. A pszichoaktív szerhasználat elősegítheti a csoporthangulatot, a szernek tulajdonított hatásképzetet, a többiek szerhasználási modelljét (Albert, 2003). Abban az esetben, ha az én gyenge vagy éretlen, a szorongás, a lehangoltság, a bűntudat, az üresség, a reménytelenség tartós érzése egyfajta úrt, képez a fiatalban, amelyet a kémiai anyagok vagy szenvedélyszerű viselkedés könnyen kitölt. Ezért a személy kockázatot is vállal, mert számára a várt öröm nagyobb, mint egy nem függő embernél (Albert 2003, 17. old). Ez többnyire azokra a fiatalokra jellemző, akiknek énképük sérült, legyen az bármilyen jellegű. Hiszen a gyerek úgy él, mintha állandóan egy tükörbe tekintene szeretetük tükrébe. Ahogyan formálódik, érlelődik a kamasz jelleme, és ahogy szerzi, élettapasztalatait e tükörkép alapján tájékozódik majd. Amikor a szülők szeretete feltétel nélküli és állandó, a gyermekek bátran belenézhetnek a tükörbe, mert valós képet fognak

látni benne önmagukról, s látni fogják azt is, milyenekké válni szeretnének. Amikor a szülői szeretet feltételekhez kötött, nem állandó, a gyermekek összezavarodnak, és képtelenek magabiztosan haladni a kiteljesedés útján, céljaik, önbecsülésük csorbul, amint napról napra megkérdőjelezik, kik is ők valójában (Campbell, 2002).

A kamasz szocializációját, érzelmi, értelmi, erkölcsi és lelki fejlődését előmozdítja, ha elegendő szeretetet kap. De ennek a fordítottja is igaz, ha nem elégítjük ki szeretet szükségletét, a fejlődés mindezekben a területeken súlyos károkat szenved (Chapman, 2009). A szocializációban pedig fontos szerepe kap úgy a családi, mint az iskolai nevelés.

MIT TEHET A PEDAGÓGUS ANNAK ÉRDEKÉBEN, HOGY MEGAKADÁLYOZZA A FIATALOK DROGFOGYASZTÁSÁT?

A pedagógusok felelőssége egyrészt az, hogy tanítványaikkal meg kell ismertetni a droghasználat veszélyeit. Iskoláskorban prevenciós programoknak nagy jelentősége van, hisz a kamaszok attitűdje még alakítható ebben a stádiumban. A serdülő korosztály sok esetben természetes kíváncsiságuktól hajtva próbálják ki a drogot. Az iskolák szerepe tehát az is lenne, hogy tartalmas programokat kínáljanak a tanulók részére. A kutatók többféle pedagógiai módszert is ajánlanak melyek segítségével megelőzhető a drogfogyasztás kialakulása, illetve a már droghasználó hatékonyabban kezelhető és vezethető vissza a közösségbe.

Az egyik ilyen pedagógia módszer, amelyet drogprevencióként lehetne alkalmazni az a Freinet-pedagógia (Pálfiné, 2003). Ez a szabad szövegalkotásokon, szabad rajzoláson és festésen, a szabad mozgásos és színpadi önkifejezésen keresztül hozzásegít a személyiség harmonikus alakulásához és erősödéséhez.

Egy másik módszer a drámapedagógia, amely hatékonyan tudna segíteni, mivel a dráma demokratikus gondolkodásra ösztönöz, segíti a kölcsönös megértést és pozitív értékszemléletet közvetít (Novák, 2003).

A drogprevenció szempontjából igen fontos a művészeti nevelés és a sport. Ily módon az alkotó fiatalok alkotásaikkal üzenetet küldenek a világnak, és egyúttal társaiknak is, és következőképpen ők is nyitottabbak és érzékenyebbek lesznek mások problémái iránt. A sportolás előnyei pedig közismertek, mi szerint a megterhelés hatására oldódik a stressz és a feszültség. Ezen belül pedig a csapatjáték az, ami rendkívüli módon fejleszti az együttműködés készségét és a toleranciát (Matóné, 2009).

Ahelyett, hogy a pedagógusoknak a már kialakult fiatalok függőségével kell megküzdeniük diákjaik körében, mennyire szerencsésebb az a helyzet, hogy ha kellő időben megfelelő figyelmet szentelnek az érzelmi nevelésre. Ez által pedig megtanítják a tanulókat a helyes életvezetésre, és arra, hogy képesek legyenek ellenállni a csábításnak, valamint a helyes kommunikációs és konfliktuskezelési technikák használatára (Matóné, 2009). Mindezek mellett fontos az is, hogy a pedagógusok tudatosítsák és megerősítsék a fiatalokban a különböző védőfaktorokat, - a sportolás, a vallás gyakorlása, támogató családi körülmények, megfelelő baráti kör, médiatudatosság - amelyek megóvhatják majd őket a későbbi függőség kialakulásában. Brassai és Pikó (2007) szerint egy másik roppant jelentős protektív tényező az élet értelmébe vetett hit. Az élet értelmébe vetett hit átadása azonban sokkal nehezebb és időigényesebb, mint pl. a természetes alapú logaritmus függvény megoldásának megtanítása (Matóné, 2009). Ennek a tulajdonságnak a tudatában a serdülő képes pozitívan értelmezni a kihívásokat. Ha hisz abban, hogy a világunk kiszámítható, az események pedig befolyásolhatók, akkor sokkal, nagyobb eséllyel tartózkodni fog a különböző egészségkárosító szerek fogyasztásától.

A drogprevenció akár beépíthető is a szaktárgyi órák tanmenetébe (pl.: A dohányzás története – történelemóra; Az alkohol hatása az emberi szervezetre – biológia óra; Mibe kerül az alkoholfogyasztás a családnak? - matematika óra), illetve ezt kiegészíthetik a különböző ismeretterjesztő videofilmek, előadások, sportnap, tanulóknak ajánlott könyvek, filmek, célzott honlapok – és természetesen a nevelőtestület példamutató magatartása (Matóné, 2009).

Nem elhanyagolandó tény észben tartani, hogy a mai iskolások 10-20 év múlva döntéshozók, munkavállalók és munkáltatók lesznek, jobban mondva ők fogják a társadalom jövőjét alakítani, irányítani és meghatározni (Bábosik, 2009).

Végül felhívjuk a figyelmüket a nemrégiben beindított honlapunkra, – <http://www.independenczone.ro/hu> – amely az országban egyedülálló szolgáltatást nyújt mindazoknak, akik drogfüggőség szempontjából veszélyeztetve érzik magukat, vagy valaki mást a környezetükből.

SZAKIRODALOM

ALBERT-LŐRINCZ Enikő

2003 *Alkohol és kábítószer függőség*, Kolozsvári Egyetemi Kiadó

BÁBOSIK István

2004 *Nevelélmélet*, Osiris Kiadó, Budapest

BÁBOSIK István

2009 *Az iskola szocializációs funkciói*. In: Bábosik István – Törgyik Judit (szerk.): *Az iskola szocializációs funkciói*, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 11-17.

BRASSAI László – PIKÓ Bettina

2007 *Protektív pszichológiai jellemzők szerepe a serdülők egészséggel kapcsolatos magatartásában*. In: *Mentálhigiéne és Pszichoszomatika*, 3. sz. 211-227.

CAMPBELL, Dr. Ross

2002 *Dühöngő Ifjak*, Harmat Kiadó, Budapest

RIETH, Eberhard

2001 *Az alkoholizmus betegség*, Koinónia Kiadó, Kolozsvár

CHAPMAN, Gary

2009 *Kamaszokra hangolva*, Harmat Kiadó, Budapest

MATÓNÉ SZABÓ Csilla

2009 *Az ifjúsági szubkultúrák szocializációs hatásainak iskolai kezelése.* In: Bábosik István – Torgyik Judit (szerk.): *Az iskola szocializációs funkciói*, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 251-269.

NOVÁK Géza Máté

2003 *Tűnj el, világ! – drogmegelőzés drámapedagógiával.* In: Kapócs Imre – Maár Márton – Szabadka Péter (szerk.): *Ifjú-kór 2.* Okker Kiadó, Budapest, 396-408.

PÁLFINÉ KOVÁCS Ágnes

2003 *A Freinet-pedagógia alkalmazása drogprevencióban és egészségnevelésben* In: Kapócs Imre – Maár Márton – Szabadka Péter (szerk.): *Ifjú-kór 2.* Okker Kiadó, Budapest, 393-395.

TOLGYESI József

2009 *Az iskola szociálpedagógiai környezete.* In: Bábosik István – Torgyik Judit (szerk.): *Az iskola szocializációs funkciói*, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 59-70